

NATURA 2000-GEBIED: 070 LINGEGEBIED & DIEFDIJK-ZUID
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 29 MEI 2017

Aanwezig namens Provincie:

Aanwezig namens Terreinbeheerder:

Overige aanwezigen:

Datum bezoek:

29 mei 2017

Doel

Het doel van het bezoek is na te gaan of de stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid zich ontwikkelen volgens verwachting, zoals is beschreven in de PAS-gebiedsanalyse voor dit gebied. Dit in het licht van de voorgenomen maatregelen en het te verwachten effect op omvang en kwaliteit van de habitattypen. Het veldbezoek beperkt zich daarbij tot zichtbare ontwikkelingen en vormt een aanvulling op de overige monitoring die in het gebied plaatsvindt.

Als voorbereiding op het veldbezoek is de gebiedsanalyse en het verslag van vorig jaar bestudeerd. Aan de beheerders is gevraagd eerder in het veld waargenomen signalen uit het veldbezoek in te brengen.

Bevindingen

Lingegebied & Diefdijk-Zuid is in eigendom van Stichting Het Zuid-Hollands Landschap en Staatsbosbeheer. In 2016 zijn alleen Gelderse delen bezocht. Dit jaar lag de focus op het Zuid-Hollandse deel, hoewel ook de Put van Bullee in Gelderland is bezocht. In het gebied is een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd voor de habitattypen Vochtig alluviaal bos (H91E0A: zachthoutooibossen, -B: essen-iepenbossen en -C: beekbegeleidende bossen), Ruigten en zomen met moerasspirea (H6430A) en Kalkmoerassen (H7230). Daarvan zijn de essen-iepenbossen (H91E0B), beekbegeleidende bossen (H91E0C) en Kalkmoeras (H7230) als stikstofgevoelig aangegeven waardoor op deze habitattypen gefocust is bij het PAS-veldbezoek. Op onderstaande kaart zijn de toponiemen opgenomen van de bezochte deelgebieden. De Put van Bullee bevindt zich in de provincie Gelderland, de overige gebieden in Zuid-Holland.

Geconstateerd is dat op de habitatypekaart voor dit gebied nog relatief veel percelen als onbekend of zoekgebied zijn aangegeven. In het veld is waargenomen dat op een aantal locaties in het gebied mogelijk habitattypen zich ontwikkelen of inmiddels al hebben ontwikkeld en is er op enkele plekken discussie ontstaan over de afgrenzing van de verschillende veel op elkaar gelijkende bostypen. Beide provincie hebben afgesproken om in 2018 gezamenlijk een vegetatiekartering voor het gebied uit te laten voeren. Op basis hiervan zal de habitattypenkaart worden geactualiseerd.

Vochtige alluviale bossen: beekbegeleidend bos (H91E0C)

In Zuid-Holland is dit type aanwezig in Nieuw Schaayk en De Waai. De locatie in Nieuw Schaayk is bezocht. Dit bos is een voormalig populierenbos en werd tot 2000 extensief met pony's beweide. Het bos bestaat nu uit es en populier. Vanaf 2000 is niet meer geveld. In de winter staat het water tot aan het maaiveld. Langs de paden staat brede wespenorchis (mededeling beheerder Stichting Het Zuid-Hollands Landschap). Door de extensieve beweiding tot 2000, kreeg gewone es de kans om te verjongen. De essen staan er nu echter slecht bij vanwege essentaksterfte. Zorgpunt is dat op termijn wanneer zowel de essen (vanwege essentaksterfte, zie foto) als de populieren (vanwege ouderdom) achteruit gaan, ruigtekruiden zoals braam gaan overheersen door de toename van lichtinval op de bosbodem. Aanwezigen constateren dat het gewenst is om op basis van de in 2018 uit te voeren vegetatiekartering te bezien of dit bos tot het habitatype beekbegeleidend bos (H91E0C) of essen- iepenbos (H91E0B) gerekend moet worden.

Voor de beekbegeleidende bossen aan de westzijde van de Diefdijk staat een PAS-onderzoeksmaatregel opgenomen (M5a-d: uitvoeren ecohydrologisch onderzoek). Voor dit perceel moet met dat onderzoek blijken wat belangrijke standplaatsfactoren en knelpunten zijn voor dit bos. De beheerders onderschrijven de noodzaak van dit onderzoek en geven aan dat er veel peilbuizen in het gebied staan, maar dat er geen totaaloverzicht is van deze buizen en welke nog functioneren. Van belang is dat hier aandacht voor komt bij de uitvoering van het hydrologische onderzoek. De eventuele herstelmaatregelen die uit het onderzoek voortvloeien, zijn gepland voor de 2^e en 3^e planperiode. Initiatiefnemer voor deze PAS-onderzoeksmaatregel is de provincie Gelderland.

Ten zuiden van het Wiel van Bassa is een vlak aangeduid als H9999 (habitatype nog onbekend). Bij het veldbezoek is geconstateerd dat het hier mogelijk om het type Vochtig alluviaal bos – subtype beekbegeleidend bos gaat (H91E0C). Op basis van de in 2018 uit te voeren vegetatiekartering zal hierover duidelijkheid moeten komen.

Gevolgen van essentaksterfte in het beekbegeleidend bos in Nieuw Schaayk.

Vochtige alluviale bossen: essen-iepenbos (H91E0B) (habitattype niet in PAS opgenomen)

Dit type is aanwezig in Nieuw Schaayk en Vrouwenhuiswaard. Alleen de Vrouwenhuiswaard is bezocht (in Nieuw Schaayk gaat het om een snipper). Uit de Gebiedsanalyse voor dit gebied blijkt dat dit bos actueel en in de toekomst geen stikstofproblematiek kent. Hier zijn dan ook geen PAS maatregelen voorzien.

Het bos bestaat uit voornamelijk gewone es, zomereik en veel gewone vlier. Door een dichte braambegroeiing aan de rand van het bos is de ondergroei dieper in het bos niet bekeken. Het bos heeft een goed ontwikkelde zoomvegetatie met gelderse roos, meidoorn en sleedoorn. Ook in dit bos laat essentaksterfte zijn sporen na, met name in het noordelijke deel. Essen-iepenbos heeft als instandhoudingsdoelstelling behoud van kwaliteit. De vraag is of de kwaliteit behouden blijft in de huidige situatie. Geconstateerd is dat er een diepe, brede sloot rondom het bos loopt (zie foto), mogelijk dat het bos hierdoor verdroogd is. Aanbevolen wordt om in het kader van het beheerplan te onderzoeken welk effect deze sloot heeft op de kwaliteiten van het bos.

In het zuidoosten is op één plek hout- en maaiafval in het bos gedeponneerd, dit is ongewenst in dit habitattype. In het op te stellen handhavingsplan kan aan dit onderwerp aandacht gegeven worden.

Sloot rondom essen-iepenbos in Vrouwenhuiswaard

Kalkmoeras (H7230)

Dit habitatype is aangewezen in de Put van Bullee in het Gelderse deel van het Natura 2000-gebied. Vorig jaar was een aandachtspunt dat het gebied niet gemaaid was vanwege te natte terreinomstandigheden, waardoor er veel elzenopslag en overstaand riet was. Tijdens dit veldbezoek is gezien dat er intussen weer is gemaaid en de elzenopslag en het riet teruggedrongen is. Op het perceel nieuwe natuur dat 10 jaar geleden is ingericht aansluitend aan de oorspronkelijke Put van Bullee komt een groot deel van de soorten van het kalkmoeras voor. Zoals in de gebiedsanalyse is beschreven, heeft het gebied last van verdroging. Dit uit zich onder andere in een afname van vleeskleurige orchis en rietorchis (indruk beheerder Staatsbosbeheer). Om de verdroging tegen te gaan, is in de gebiedsanalyse een hydrologische maatregel opgenomen (M1: opheffen verdroging - verondiepen of dempen waterloop noordelijk van Put van Bullee). De beheerder heeft twijfels of deze maatregel voldoende bijdraagt aan herstel van het kalkmoeras. Dit dient nader onderzocht te worden.

Overige bevindingen

Tijdens het veldbezoek is tevens Oud Schaayk bezocht. Dit gebied wordt beheerd door Stichting Het Zuid-Hollands Landschap en bestaat voornamelijk uit soortenrijke graslanden en (inactieve en actieve) grienden die zijn aangewezen als zachthoutoobossen (H91E0A) (niet stikstofgevoelig). De vraag die naar voren komt is of hier nog vegetaties aanwezig zijn die als habitatype kwalificeren. De voorgenomen vegetatiekartering in 2018 van het Natura 2000-gebied zal hier inzicht in geven. Een overweging is om in het kader van de realisering van de doelen uit het beheerplan het hydrologisch onderzoek naar het Vochtig alluviaal bos (H91E0C) uit te breiden, zodat tevens inzicht kan worden gekregen in de potenties van de graslandvegetaties.

Het habitatype kalkmoeras heeft een uitbreidingsdoelstelling. Ten zuiden van het Wiel van Bassa is ruim twee jaar geleden een perceel ingericht waarna er een vegetatie met soorten van het kalkmoeras tot ontwikkeling kwam. Tijdens het veldbezoek is geconstateerd dat er na twee jaar een soortenrijke vegetatie is ontwikkeld, maar dat deze vegetatie dermate productief is dat doorontwikkeling naar kalkmoeras onwaarschijnlijk lijkt.

Conclusies 2017

De ontwikkeling van de stikstofgevoelige habitattypen in het Natura 2000-gebied Lingegebied & Diefdijk-Zuid verloopt zoals in de PAS-gebiedsanalyse beschreven is. Een punt van aandacht vormt de sterfte van gewone es als gevolg van essentaksterfte. In een volgend veldbezoek zal hieraan opnieuw aandacht besteed moeten worden en bezien moeten worden of maatregelen nodig zijn.

Uit het veldbezoek zijn de volgende aandachtspunten en aanbevelingen naar voren gekomen:

- PAS-onderzoeksmaatregel M5a-d (hydrologisch onderzoek beekbegeleidende bossen): de uitvoering van deze maatregel ligt bij provincie Gelderland, zij gaat na wat de stand van zaken is omtrent dit onderzoek. Een overweging is om Oud Schaayk eveneens mee te nemen in het onderzoek, om de potenties van de graslanden en de bossen daar te verkennen.
- De kwaliteit van zowel het beekbegeleidende bos als het essen-iepenbos kan mogelijk onder druk komen te staan vanwege essentaksterfte. Dit is een aandachtspunt voor het veldbezoek van volgend jaar.
- In Vrouwenhuiswaard heeft de watergang die rondom het essen-iepenbos loopt mogelijk een verdrogend effect. Overweging is om dit te onderzoeken in het kader van de realisatie van het beheerplan. Het betreft geen plek met een stikstofoverbelasting van het aanwezige essen-iepenbos.
- In het zuidoosten van het bosperceel in de Vrouwenhuiswaard is houtafval gedumpt. Dit verdient aandacht in het nog op te stellen handavingsplan.

- Voor het kalkmoeras in de Put van Bullee blijft verdroging een zorgpunt en het is van belang dat hydrologische herstelmaatregelen verder worden verkend (M5a-a en M5a-b). De beheerder uit zijn twijfels over of het effect van maatregel M1 voldoende zal zijn om de verdroging tegen te gaan.
- Een vegetatiekartering van het hele Natura 2000-gebied is van belang om de habitattypenkaart te actualiseren en om te checken of er aanvullende habitattypen kunnen worden aangewezen (bv. graslanden Oud Schaayk).

Bevindingen 2016 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2017

- 2016: Aandacht voor beheer kalkmoeras in Put van Bullee (kon niet gemaaid worden in 2015 wegens te natte terreinomstandigheden)
2017: *Inmiddels is er wel weer gemaaid, het vegetatiebeheer ziet er goed uit.*

Dit verslag is vastgesteld door:

.....
Handtekening

(datum)

.....
Handtekening

(datum)